

Rusyanın yeni miqrasiya siyasəti və regionda miqrasiya prosesləri nəyi göstərir?

Ritm Evrazii" (Avrasiya ritmi) qəzətində Rusyanın yeni miqrasiya siyasəti konsepsiyası və regionda miqrasiya proseslərinin vəziyyəti haqda analitik Aleksey Podimovun maraqlı məqaləsi dərc olunub. Məqaləni oxucularımıza təqdim edirik. Rusyanın yeni miqrasiya siyasəti konsepsiyasının qəbulundan sonra bir çoxları bunun əmək miqrantlarını qəbul etmək praktikasının kökündən dəyişdirilməsi istiqamətində ən azı ilk adımları qənaətinə gəldilər. Bu, təkcə MDB və Aİİ (Avrasiya İqtisadi İttifaqı) ölkələrinə deyil, həm də daha uzaq ölkələrə də aiddir. Bu sərf pragmatik sənədin bu cür qıymətləndirilməsinin əsasını təşkil edən arqumentlərə baxıqdə aydın olur ki, miqrasiyanın əsasən əməkli əlaqəli olduğu və ölkəyə cinayətkarlar deyil, işçi qüvvəsi idxlə etdiyimiz unudulur.

Axi, həm əsasən mənfi bir fenomen olan qlobalizm, həm də əsasən iqtisadi cəhətdən müsbət ineqrasiya apriori olaraq yalnız mal və xidmətlərin deyil, həm də işçi qüvvəsinin sərbəst hərəkətini nəzərdə tutur. Əmək axını enənəvi olaraq ən geniş mənada miqrasiya ilə qarışdırılır, o cümlədən 21-ci əsrde getdikcə daha çox baş verdiyi kimi, məcburi miqrasiya da daxil olmaqla.

Dünya yavaş-yavaş əsasən iqtisadi ineqrasiya ilə əvəz olunan G7 qloballaşmasının diktəsi altında yaşamağa davam edir. Əmək qüvvəsinin hərəkəti məhz Aİİ kimi aydın iqtisadi fokuslu ineqrasiya birliklərinin əhəmiyyətli üstünlüklerindən biri olaraq qalır. Bununla belə, eyni şey postsovet məkanında da doğru ola bilər, cünki bunu etmek üçün siyasi iradə var. Lakin, görünür, bir sıra ölkələrdə rusofobiya potensialı hələ tükənməyib, xüsusən də onu bəsləyə biləcəklər hələ də var.

Lakin, aşağı əmək xərcləri ilə deyil, əsasən Rusiya şəraitinə uyğunlaşma qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli kadr üstünlüyündən istifadə etmək getdikcə çətinləşir. Əmək miqrasiyası, Aİİ-nin özünü və təsir dairəsinin genişlənməsini son zamanlar bir qədər yavaşlamasının səbəblərindən biri kimi görünür. Bu, potensial yəzvlərin miqrasiyanın zəif idarə olunması ilə bağlı həmişə haqlı olmayan qorxuları ilə əlaqədardır.

Bu, Aİİ-nin yalnız öz ölkələrində deyil, MDB ölkələrində birində (ilk növbədə, əlbəttə ki, Rusiyada) işləmək istəyənlər üçün əsas yaşayış və digər şərait yaratmadığına, həm də bunun üçün tam funksional hü-

quqi çərçivə yaratmasına baxma yaraq baş verir. Xüsusilə miqrantların uyğunlaşması və qəbul edən ölkələrdə hüquqi statusu baxımdan bunun hərəkəli olduğunu iddia etməzdik, amma fakt budur ki,

rin axını ilə bağlı təxminlər çox müxtəlifdir. Mərkəzi Banka istinadən nisbətən rəsmi təxminlər görə, bu köçürmələr 10 milyard dollar dan çoxdur. Lakin bu, əlbəttə ki, "qanunsuz" və "boz" sxemlər vətəsində ödənişləri nəzərə almır. Dünya Bankı və Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının bu yaxınlarda təxminən 700 milyard dollar kimi qeyd etdiyi xaricdən gələn miqrantların etdiyi köçürmələrin ümumi məbləğində Rusiyadan olan "miqrantların" payını hesablamaya çalışsaq, ən azı 20 milyard dollar əldə edirik.

Korruptionaya Qarşı Mübarizə Komitəsinin sədri Kirill Kabanovun müntəzəm olaraq istinad etdiyi hesablamalara görə, əmək miqrantları 2025-ci ilin yanvar-aprel ayları ərzində təkcə Qırğızistana 1 milyard dollardan çox pul köçürüb. Dövlət Dumasında "Ödələtli

5 üzdövlətin qanunları hazırda miqrant işçilərin axınına demək olar ki, heç bir manə yaratır.

Əlbəttə ki, eks-trendin, yəni Rusiyadan və ya Belorusdan digər Aİİ ölkələrinə əmək miqrasiyasının demək olar ki, olmamasını tənqid etmək olar. Miqrasiyanın artıq işçilərin hərəkətindən kənara çıxlığı və uzun müddət aile üzvləri ilə təmamlandıq bir təcrübənin əsaslanırmadığını da şübhə altına almaq olar. Lakin miqrasiya millətçiləri və həddindən artıq həvəslə məmurları qorxutmaq üçün bir növ qorxulu vəziyyətə əvviləməlidir, xüsusən de miqrantların böyük əksəriyyəti öz ölkələrində faktiki olaraq Rusiya təsirinin agentləri hesab edilməli olduğundan.

Miqrasiya və miqrantlarla bağlı ən ağır vəziyyət keçmiş SSRİ məkanında deyil, Avropa İttifaqında yaranıb, amma Rusyanın da miqrantlar ölkəsi olduğunu iddia edənlər az deyil. Bu açıqlama artıq təcərübünlər deyil, baxmayaraq ki, ölkəməzin uzun illərdir keçmiş Sovet İttifaqından, indi isə dənə uzaq yerlərdən miqrant axınına qarşılıqlı fayda ilə artırmaq əvəzinə, necə qoruyub saxladığının təfərruatlarını az adam arasdırır. Müxtəlif ekspertlər miqrantların Rusiya ÜDM-nin artımına verdiyi töhfəni 4-7 faiz və ya dənə çox qiymətləndirirlər, lakin bu töhfə heç də pulsuz deyil.

Rusiyadan olan əmək miqrantlarının evlərinə göndərdiyi vəsaitlə-

Rusiya" fraksiyasiının lideri Sergey Mironov bu ilin əvvəlində daha təsirli rəqəmləri açıqladı. Onun icimai çıxışı göstərdi ki, 2024-cü ilin sonuna qədər təkcə Qırğızistana və Özbəkistan vətəndaşları Rusiyadan öz ölkələrinə 14 milyard dollar dan çox pul köçürüb. Siyasetçi həmçinin miqrantların böyük eksəriyyətinin Rusiyada heç bir vergi ödəməməsindən təəssüfləndiyini bildirib. Bu son məqam, şübhəsiz ki, diqqətəkəndir, lakin işəgötürənlər nəticədə miqrantlar üçün Rusiya xəzinəsinə ödəyirlər və miqrant fobiyasına əsaslanan mübahisələr aparmaq əvəzinə, onlara müracət etmək dənə yaxşı olardı.

Uzun illərdir Rusyanın nə qədər miqranta ehtiyacı olduğu sualına qəti cavab vermək çətin, belkə də qeyri-mümkün olub. Rusyanın onlara əməkliyyətə ehtiyacı olub-olmaması uzun müddətdir ciddi bir sualdır, lakin prosesi manipulyasiya etmək istəyən kifayət qədər insan var, əlbəttə ki, öz mənəfətləri olmadan deyil.

Rusya Federasiyası Ticarət və Sənaye Palatasının rəhbəri Sergey Katirinən son açıqlamasında Rusyanın Nepal, Bangladeş və Vietnamdan miqrant axınına qəbul etməyə hazırlaşdığını elan etdi. O, əsasən Rusiya biznesinə təklif etdiyi üstünlükleri qeyd edərək, bu cür uzaq ölkələrdən işçi qüvvəsi cəlb etmək ehtiyacını müdafiə etdi. Rusya Ticaret və Sənaye Palatası-

Azərbaycan Respublikasının Medianin inkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianin inkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

КОЛИЧЕСТВО ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ, ПЕРЕСЕКАВШИХ ГРАНИЦЫ РФ, В 2019-2023 ГГ.

	2019	2020	2021	2022	2023	ВСЕГО ЗА 5 ЛЕТ
1. Узбекистан	1 474 250	412 859	1 074 669	1 452 396	1 994 182	6 408 356
2. Таджикистан	875 145	237 185	650 012	986 717	1 195 954	3 945 013
3. Киргизия	557 930	158 228	477 942	562 573	718 414	2 475 087
4. Армения	170 392	45 550	179 420	163 794	174 081	733 237
5. Казахстан	199 439	52 423	52 429	114 476	143 580	562 347
6. Азербайджан	138 747	28 531	78 532	95 118	121 548	462 476
7. Украина	300 044	70 605	15 936	7 602	2 639	396 826
8. Китай	93 066	11 783	10 490	11 772	66 396	193 507
9. Молдова	80 962	16 238	4 685	8 793	7 093	117 771
10. Турция	21 288	12 035	15 123	17 074	20 359	85 879
11. Вьетнам	11 335	2 851	954	9 000	12 442	36 582
12. Германия	18 559	3 321	3 905	3 153	2 630	31 568
13. Сербия	12 918	3 929	4 450	3 570	5 106	28 873
14. Индия	7 517	1 803	2 119	2 769	10 041	24 249
15. Италия	14 160	2 188	2 601	2 060	2 256	23 265
Всего за год	4 094 891	1 083 937	2 597 974	3 469 256	4 512 370	

nın rəhbərinin sözlərinə görə, "uzun illərdir davam edən demoqrafik azalma səbəbindən kəskin olan işçi qüvvəsi çatışmazlığını aradan qaldırmaqla yanaşı, müqavilələrin vaxtında yerinə yetirilməsini təmin etmək mümkündür. Bu, həm də işçilərin özləri üçün bir fərdidir: Rusiyada əmək haqqı onların vətənlərinə nisbətən bir yarım dəfə yüksəkdir".

Sergey Katirin həmçinin qeyd edib ki, MDB ölkələrindən miqrant axını əhəmiyyətli dərəcədə qalacaq, lakin onların təklifi məhduddur, cünki bu ölkələrde işçi qüvvəsi uğrunda rəqabət güclənir.

Rusya işgüzar dairələrinin bu yanaşması fonunda qonşu ölkələrdə Moskvanın guya miqrantlara qarşı fobik mövqeyini sərt tənqid etmək cəhdleri narahatlıq doğurmayı bilməz. Bu baxımdan, Azərbaycanla bağlı problemləri qeyd etmək olar. Xatırlayaq ki, Bakı vətəndaşlarının müdafiəsinə qalxıb Moskva ilə mübahisəyə girmədi. Yeri gəlməşkən, bu problem, tarixin salnaməsine atılmaq üzərdir.

Bakı Rusiyada miqrasiya siyasetinin sərtləndirilməsinin daha çox təməl qaydanın yaradılması məsəlesi olduğunu anlayır. Bundan əlavə, Rusiya miqrantların ölkəyə uyğunlaşmasını təmin etmək üçün hər cür səy göstərir.

Sözsüz ki, Moskvanın əsas etirazı miqrantların kütləvi şəkildə cinayətkarlaşmasına və bir qədər az təhlükeli, lakin çox iddialı diaspor hərəkatı nadir.

Lakin bu, Mərkəzi Asiya ölkələrində hakimiyət orqanlarının çıxış qaydalarını yumasmasına və hətta vətəndaşlarına digər ölkələrdə iş tapmaqdə kömək göstərməsinə mane olmayıb, əksinə, onları təşviq edib. Yaxın regiondan olan işçilərə qarşı qarşılıqlı maraqlı təkcə Avropada deyil, həm də Yaxın Şərqi, bir sıra Asiya ölkələrində və təccübündür ki, Çində getdikcə dənə çox özünü göstərir.

Bu baxımdan, Mərkəzi Asiya ölkələrinin liderlərinin bu yaxınlarda

bir sıra xarici ölkələrlə əmək miqrasiyası müqavilələri imzaladığını qeyd etmək lazımdır. Bu, heç bir şəkildə keçmiş Sovet respublikalarının büdcələrinə yalnız rubl və dollarla deyil, həm də milli valyutalarla milyardlarla dollar getirən Rusiyaya "kadr genişlənməsini" inkar etmir. Aİİ üzv dövlətləri əsasən Rusiyaya diqqət yetirməyə davam etsə də, regionda en böyük (40 milyon) əhalisi olan qonşu Özbəkistan artıq Polşa, Sloveniya, Slovakiya, Latviya, Bolqarıstan və Almaniya ilə müqavilələr bağlayır. Sonuncu artıq Özbəkistandan olan yüksək ixtisaslı mütəxəssisler üçün sadeleşdirilmiş iş qəbul proseduru təmin edir. Lakin Aİİ daxilində miqrant axını artıq yüz minlərlə olsa da, onlardan Avropa ölkələrinə işçi axını hələ de əhəmiyyətsizdir və Özbəkistandan da hələ 5000 nəfəri keçməyib.</